

EU zmanjšala izpuste CO₂

BRUSELJ – Evropski statistični urad Eurostat ugotavlja, da so se izpusti ogljikovega dioksida iz fosilnih goriv lani v EU v primerjavi z letom 2012 zmanjšali za 2,5 odstotka. Leto poprej so se zmanjšali za 1,6 odstotka. Slovenija je ena izmed držav članic, kjer so se izpusti najbolj zmanjšali, in sicer za 12 odstotka. Izpusti ogljikovega dioksida pripisujejo h globalnemu segrevanju in predstavljajo okoli 80 odstotkov vseh izpustov toplogrednih plinov. Nanje vplivajo različni dejavniki, kot so podnebne razmere, gospodarska rast, velikost populacije, prometa in industrijske dejavnosti. EU si z različnimi pobudami prizadeva povečati energetske učinkovitosti in tako zmanjšati izpuste CO₂ in drugih toplogrednih plinov. Uvoz in izvoz energentov pomembno vplivata na količino izpustov v državi, kjer se fosilna goriva uporabljajo. Če na primer država uvažata premo, to vodi v povečanje emisij v tej državi, če pa uvažata električno energijo, to nima neposrednega učinka na CO₂ v državi uvoznici, temveč v državi izvoznici, v kateri je bila električna energija proizvedena.

Skupaj nad morske odpadke

LJUBLJANA – Projekt DeFishGear (Sistem ravnanja z odpadno ribiško opremo v Jadranski regiji oziroma Derelict Fishing Gear Management System), ki ga sofinancira EU, in pobuda Healthy Seas (Healthy Seas Initiative – HSI) sta podpisala sporazum, v okviru katerega bosta združeno nastopila v boju zoper obremenjevanje morja z odpadki. Projekt DeFishGear si prizadeva za vzpostavitev trajnostnega ravnanja z morskimi odpadki v Jadranskem morju – predvsem z odpadno ribiško opremo, medtem ko pobuda HSI, ki stremi k očiščenju morja odpadnih ribiških mrež in njihovih ponovni uporabi, že uspešno deluje na območju Severnega morja in Sredozemlja. Da bi sinergije in učinke še okrepili, je na obali Jadranskega morja predvidena ureditev zbirnih točk za odpadno ribiško opremo. V ospredju bodo zbiranje mrež na morju s čolni in potapljači, zbiranje odpadne ribiške opreme s sodelovanjem ribičev in ribogojnic, obveščanje ter ozaveščanje z vključevanjem različnih skupin deležnikov in lokalnih skupnosti.

Načela pravične trgovine pri nas

LJUBLJANA – Letos je že deset let od odprtja pravične trgovine v Sloveniji in zato ob svetovnem dnevu pravične trgovine pripravljajo predstavitve desetih načel pravične trgovine prek organizacij, ki ta načela uresničujejo v Sloveniji. Pravični trgovini 3Muhe se bodo na dogodku pridružili Umanotera, Društvo Humanitas, Mirovni inštitut, Društvo SOS telefon, Buna, KED Smetumet, Eko klub, Zelene zabojčke in Zadružna zveza Slovenije. Prihodno soboto, 17. maja, bodo na križišču Gornjega in Starega trga v Ljubljani pripravili delavnice za otroke in odrasle, okrogle mize, predavanja in predstavili zanimive izdelke. Pravična trgovina med drugim opozarja na to, da stvari ne smejo biti samoumevne, saj kot takšne ponavadi škodujejo okolju, drugim in celo nam samim.

Restavracija brez smeti

LJUBLJANA – Zanimiv primer praxe zero waste je bistro Sandwich Me In, kjer so v dveh letih, odkar so odprli svoja vrata, pridelali toliko odpadkov, kot jih klasična restavracija v eni uri, piše HuffPost. Lastnik Justin Varney pravi, da večino odpadkov s seboj prinesejo potrošniki od drugod (plastični kozarčki...). Restavracija uporablja obnovljivo energijo, hrana, ki jo dobijo od lokalnih pridelovalcev, pa je minimalno zapakirana. Skoro vse, od ostanke hrane do olja za cvrtje, ponovno uporabijo oziroma porabijo za druge namene. Držijo se načel petih R-jev: reduce (zmanjšaj), reuse (ponovno uporabi), recycle (recikliraj), reject in refuse (zavrni).
PRIpravila BARBARA PAVLIN

Prihodnjic v Zelenem Delu

Prebrali boste lahko, kaj je za izsušitev Aralskega jezera in kakšne posledice ima to. V polnem razmahu je kolearska sezona, novosti pa tudi o ločenem zbiranju odpadkov. Pišeta nam lahko na zeleno@delo.si.

Programi in strategije so, izvedbe pa ni

Ekoregija Slovenija Zaradi geografske lege, naravnih danosti in znanja bi morala biti obsojena na uspeh

LJUBLJANA – Največja slovenska napaka je politično spopiranje, za »Slovenijo, regijo srečnih ljudi« pa bi morali spremeniti vrednote, v podjetja vrniti znanje in reorganizirati vlado, ki mora dati celovito podporo izbranim projektom in koga tudi kaj vprašati.

BORUT TAVČAR

Le še nekaj let ima Slovenija, da se obrne in začne uvajati ukrepe za prehod v krožno gospodarstvo, saj to zahtevajo tudi kupci, so povedali udeleženci drugega Zelene foruma z naslovom Slovenija kot ekoregija v Evropski uniji. Tako je **Laura Rednak** iz Plastike Skaza, ki je, med drugim, prva dobaviteljica izdelkov iz reciklirane plastike Ikea, povedala, da imajo druge države že subvencije za zelene materiale, kar zmanjšuje konkurenčnost slovenskih proizvajalcev, za povrh pa analiza Ikee za Slovenijo kaže nevarnost zaradi politične nestabilnosti in neusmerjenosti politike v gospodarstvo. Zaradi tega v Slovenijo ne nameravajo vložiti 50 milijonov evrov in zaposliti sto ljudi.

Škodljiva politika

Vsi se strinjali tudi s tem, da Slovenija potrebuje vizijo razvoja, vendar ne tako splošne kot je strategija pametne specializacije, temveč je treba izbrati področja, ki imajo prihodnost, in jih celovito podpreti. Zdej je ta država brez vizije, zakonodaja pa se spreminja, zato se po mnenju **Jureta Fišerja** iz Gorenjskega surovin niti ne more razvijati, saj ni varno vlagati v nove tehnologije in projekte. »Nič se ne zgodi, vedno ko pridemo do obljube, se minister zamenja,« pravi Fišer, ki ga jezi, da ne morejo zbirati odpadkov pri fizičnih osebah oziroma je davek pri tem 50-odstoten. Že deset let in s šestimi ministri se bodo tudi v družbi Ekomobil, saj jih od 60.000 izbranih vozil v predelavi konča le 6000. Izguba surovin je ogromna. **Franko Nemas** iz Ape je dejal, da je Slovenija naredila napako

Slovenija potrebuje vizijo in znotraj nje izbrana področja za razvoj. FOTO IGOR ZAPLATI

tudi pri subvencijah v obnovljive vire, saj je namesto v proizvodnjo novih tehnologij vlagala v projekt in uvažala opremo. **Andraž Legat** z Zavoda za gradbeništvo pa je opozoril, da je glavna ovira sistem javnega naročanja, zato ni še niti enega uspešno izvedenega zelene javnega naročila za stavbe.

Uravno na pravi poti

Državna sekretarka v vladni službi za razvoj in evropsko kohezijo politiko **Andreja Kert** je opozorila, da ni dovolj le pametna strategija, temveč je pomembna predvsem njena učinkovita uresničitev: »Potrebujemo inovacije, saj sedanjim vzorcem proizvodnje in potrošnje niso dolgoročno vzdržni. Treba

jih je spremeniti v smeri povečanja učinkovitosti rabe virov, to pa pomeni premik od linearnega gospodarstva – kjer rudarimo, proizvajamo, uporabimo in odvržemo – v krožno gospodarstvo, kjer so izdelki zasnovani tako, da odpadkov pravzaprav ni.« Slovenija se sicer v ključnih usmeritvah za finančno perspektivo do leta 2020 od vlaganj v zidove premika k vlaganjem v vsebinske projekte z jasno opredeljeno strategijo, konkretnimi cilji in učinki.

Andreja Jerina, državna sekretarka na ministrstvu za kmetijstvo in okolje, je najprej ugotovila, da na forumu »prepričani prepričujejo prepričane«, a ne le to, pokažejo tudi, da je zeleni razvoj mogoč.

»Nashe ministrstvo postavlja učinkovito rabo virov vseh vrst na prvo mesto,« je dejala in dodala, da v Sloveniji na enoto BDP porabimo več naravnih virov od povprečja EU. Jerina je še opozorila, da gre v Uniji v tem času bolj za obujanje obstoječega gospodarskega modela kot za spremembe, kar je ocenila za izgubo priložnosti.

Napotki za naprej

Marjana Dermelj iz vladne službe za razvoj in kohezijo politiko meni, da je pri nas reševanje okoljskih težav vedno pomenu gradnjo infrastrukture – čistilnih naprav, vodovodov in odlagališč za odpadke. »V prihodnje moramo uporabiti kreativnost,« je poudarila in

dodala, da mora biti vizija okolju prijazne usmeritve države podlaga za delovanje vseh sektorjev. »Vizijo je seveda treba tudi uresničiti, to pa pomeni tudi, da mora minister poslušati.«

Več udeležencev foruma je namreč poudarilo, da v Sloveniji veliko govorimo, poslušamo pa se zelo slabo. Tako Legat kot Nemas sta še povedala, da ju nikoli noben minister ni povprašal za nasvet ali povabil v skupino za pripravo načrta dela. Še več jih je opozorilo, da se strategije in usmeritve države ne bi smele spreminjati vsakič, ko se menja vlada. »Če se kompas ob vsaki menjavi politične garniture obrne za 180 stopinj, se na koncu vedno znajdemo na istem mestu,

drugi nas pa prehitavamo,« je opozoril Legat.

Med mogočimi prihodnjimi ukrepi je Legat poudaril, da bi morala Slovenija »zelo hitro brez hudih bolečin v energetske obnove stavb, kar bi imelo dolgoročne učinke«. **Peter Novak** je z novimi podatki osvežil idejo iz leta 1989, po kateri bi prešli na tri energente, elektriko iz obnovljivih virov oziroma v Sloveniji proizvedenih sončnih, vetrnih, geotermalnih ali vodnih elektrarn, metan (tudi iz biomase) in metanol. Za vse potrebe, zlasti gospodarstva, bi leta 2050 zmanjkalo le malo do samopreskrbe. Zdej na leto Slovenija porabi 2,6 milijarde evrov za goriva, kolikor bi z novim sistemom kroženja ogljika prihranili. Zmanjšati bi bilo treba tudi potrošništvo, saj »smo okoljski odtis povečali za 60 odstotkov in že 20 let živimo od posojil, namesto, da bi imeli hrano, stanovanje in energijo za 100.000 dodatnih ljudi z 2000 evri plače.«

Poleg tega gospodarstvo pričakuje pametno vodenje politike in stabilen pravni sistem, ki bo kaznoval tiste, ki škodujejo okolju, čim večjo samozadostnost pri energetski, surovinski in prehranski oskrbi, okolju prijazno davčno politiko, pilotne projekte in učinkovita zelena javna naročila. Nujno je treba postaviti tudi merila, s katerimi je mogoče preverjati doseganje postavljenih strateških ali operativnih ciljev. Gospodarstvo ima pri tem pomembno vlogo, saj edino lahko potegne za sabo sistema izobraževanja ter raziskav in razvoja. Predvsem se je treba v tej državi znebiti strahu tudi pionir na določenem področju. Vlagati je treba v nova, inovativna podjetja, ne kot doslej, ko je šla slovenska akumulacija v stara podjetja, ki na svetovnem trgu ne morejo več tekmovali. Opozorili so, da bi z milijonom evrov podpore v veliko regijah naredili veliko, pa tudi, da nič denarja za raziskave iz slovenskega proračuna pomeni tudi nič denarja iz evropske blagajne. Če bi se vse to uresničilo, bi lahko Slovenijo poimenovali tudi regija srečnih ljudi.

Varna vrnitev domov za prave in kovinske ptice

Letala in ptice Trki letal s pticami so lahko nevarni za letalske potnike, letala pa so moteča za ptice

LJUBLJANA – Aerodrom Ljubljana, Fundacija Družbe znanja in vrednote narave ter Varovalnica Triglav bodo danes na letališču Jožeta Pučnika pripravili dogodek Varna vrnitev. Prišel je namreč čas, ko se ptice vračajo iz toplejših dežel, ljudje pa gredo v obratni smeri.

BORUT TAVČAR

»Objoi, ptice in izletniki, si želijo in pričakujejo varno vrnitev domov. Eden nujnih pogojev za to je nadzorovano sobivanje živih in kovinskih, malih in velikih ptic na območju letališč. Ptice so, kot je znano, moteče pri pristajanju in vzletanju letal, trki z njimi so lahko nevarni za letalski promet in vse udeležene. Po drugi strani pa

seveda, če gledamo okoljsko, letališča grobo posegajo v ptičji habitat in ogrožajo ptice; te so, tudi če pri trkih ne nastane večja škoda na letalih, same prve žrtve,« sporočajo organizatorji dogodka, ki se začne ob 11. uri.

Nizka trava in hrana

Sodobnejši pristop, ki se uveljavlja zadnje čase, si prizadeva za rešitev, prijazne do okolja. Prav Aerodrom Ljubljana je med vodilnimi letališči, ki varnost letalskega prometa pri vzletih in pristankih ohranjajo in celo povečujejo z novimi študijami in pristopi, katerih cilj je ohranjanje biotske raznovrstnosti, saj razume, da je take, »zeleni« način zmanjšanja tveganja pred trki med dolgoročno uspešen. Zato so se leta 2012 odločili za dolgoročno ekološko študijo, ki ugotavlja stanje bioloških populacij in spremija

učinkovitost ukrepov. Ta je pokazala, da so za trke z letali najbolj problematične vrste navadna kanja, navadna postovka in siva vrtna. Na njihovo število ugodno vplivata predvsem kombinacija travišč z nizko vegetacijo in razmeroma bogata ponudba lahko dostopne hrane.

Slabše okolje in plašenje

Raziskovalci so predlagali nekaj posebnih ukrepov za pasivno zmanjšanje števila problematičnih vrst ptic. Ekološka študija je predvidela nadaljnjo smer raziskav za zmanjšanje kakovosti živilskega okolja in pasivno odvrčanje. Raziskovalci so upravljavcem letališč priporočili, naj poskrbijo za ustrezna tehnična sredstva in usposabljanje kadrov za izvajanje monitoringa ter odvrčanje prostoživečih živali na varen in učinkovit, obe-

nem pa etično in zakonsko sprejemljiv način. Z drugimi besedami: nenehno nadzirane oziroma štetje moteče ptičje populacije kombinirano s posegi v zelena območja, ki dajejo tem pticam hrano in zavetje, ter jih spreminjajo tako, da se ptičji prebivalci raje preselijo drugam.

Nagrade za fotografije

Poslanstvo Ekološke študije na letališču je krepitve razumevanja vpetosti letališča v ekosistem in zagotavljanje varnega letalskega prometa s trajnostnimi upravljanjem narave. Danes se bodo na letališču zbrali občudovalci obojih: ptic in letal (angl. planespotterji) – ti s fotografskimi objektivji prežijo na pristanke letal. Po celodnevni fotografiranju bodo svoje izdelke predstavili komisiji, ki bo med njimi izbrala najboljše in jih nagradila.

Žive in kovinske ptice niso najboljše prijateljice. FOTO BLAŽ SAMEC

Ločujmo tudi na pokopališčih

Ločeno zbiranje odpadkov Na pokopališčih imajo zabojnike za sveče in biološke odpadke, manj je posod za pesek

Bralca zanima ločevanje odpadkov na pokopališčih, zlasti to, kakšne možnosti ima za ločevanje na pokopališču in ga po odpadnim peskom, ki ga v urejanju grobov ne potrebujemo več. Večina pokopališč nima posebnih zabojnikov za odpadni pesek.

NINA KOREN, SLOPAK

Na ljubljanskih Žalah so znotraj pokopališča na prostore za ločeno zbiranje odpadkov namestili zabojnike za zbiranje dveh vrst najpogostejših odpadkov, razgradljivih odpadkov in odpadnih nagrobnih sveč. Zabojniki za razgradljive odpadke so opremljeni z ločeno nalepkco. Vanje je dovoljeno odlagati le rastline, les, papir in druge biorazgradljive odpadke, ne pa sveč, zemlje, peska, steklenic, pločevink, kamnoseških in drugih odpadkov. Zabojniki za odpadne nagrobne sveče so opremljeni z rdečo nalepkco. Vanje je dovoljeno odlagati vse vrste sveč, torej plastične in elektronske. Poleg tega je na pokopališču Žale na voljo nekaj velikih zabojnikov za ločeno zbiranje zemlje, peska, robnikov in večjih rastlinskih ostanke. Od

preostalih zabojnikov so občutno večji, postavitev pa si lahko natančno ogledate na njihovi spletni strani. Na preostalih pokopališčih, kjer posebnih zabojnikov za take odpadke nimajo, pa se ti zbirajo v razsutem stanju na prostorih tik ob pokopališčih.

V Kranju in okolici imajo na pokopališčih tri vrste zabojnikov. V zabojnik za odpadne sveče odlagamo vse vrste odpadnih sveč. V zabojnik za odpadno cvetje je

dovoljeno odlagati ovenelo cvetje in druge biološke odpadke, kot so plevel, trava, listje in podobno. V zabojnik za ostale odpadke pa sodijo umetno cvetje, trakovi, cvetlični lončki, pene ikeban in drugi mešani komunalni odpadki.

Tudi na mariborskih pokopališčih skrbijo za varovanje okolja. Občane pozivajo, naj dosledno upoštevajo navodila in v posamezne zabojnike odlagajo le tiste odpadke, ki jim je zabojnik na-

menjen. Z odlaganjem odpadkov v napačne zabojnike namreč otežujemo ali celo onemogočamo njihovo predelavo. V zabojnik za biološke odpadke, ki jih lahko kompostiramo, tako odlagamo samo ostanke cvetja in grmovnic, travo in zemljo. Pri tem pazimo, da odstranimo plastične lončke, podstavke ali druge materiale, ki se ne morejo razgraditi v kompost. Sveče odlagamo izključno v zanje namenjene posebne zaboje, saj so zaradi svoje kompleksne sestave zelo zahteven odpadek, za katere zakonodaja zahteva, da jih čim več recikliramo oziroma predelamo. Pozivajo tudi k varčevanju z vodo na pokopališčih in skrbnemu zapi-ranju pip po uporabi.

V Ajdovščini in Vipavi so na pokopališčih postavljeni zabojniki za ločeno zbiranje odpadnih nagrobnih sveč, biorazgradljivih odpadkov in embalaže. Opremljeni so tudi z nalepkami z navodili za ločevanje. V zabojnik za odpadne sveče odlagamo vse vrste odpadnih sveč, v zabojnik za biorazgradljive odpadke pa cvetje, plevel, listje, pokoseno travo, grmovnice, lončnice (brez loncev), papirnate brisače, papir, papirnate vrečke in robove. V zabojnik za embalažo sodijo plastične cvetlične posode, plastične vrečke in folije, plastični lončki in kozarci,

plastenke pijač, živil in čistil, pločevinke pijač, sestavljena embalaža ter žalni trakovi in gobe iz ikeban.

Načini ločevanja odpadkov na posameznih pokopališčih so med seboj podobni. Običajno se na pokopališčih ločeno zbirajo odpadne nagrobne sveče, biorazgradljivi odpadki, embalaža in mešani komunalni odpadki. Na voljo imamo torej dovolj možnosti, da skrbno ločujemo tudi odpadke, ki nastanejo pri urejanju grobov. Si pa vedno pogledate vrste zabojnikov in

njihove oznake na posameznem pokopališču, da bo naš odpadki končal v ustreznem zabojniku.

Če smo pri kateri vrsti odpadka v dilemi oziroma ne najdemo prave informacije, pa se obrnimo neposredno na upravljavca pokopališča. Ta nam bo znal najbolje svetovati in pomagati pri skrbi za tamkajšnje okolje.

POVEZANE VSEBINE [...]
delo.si/okolje

Na pokopališčih nastane tudi precej odpadkov. FOTO TOMI LOMBAR

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Evropski projekt LIFE 10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke vodi družba Slopak d.o.o., partner je Delo d.d. Vrednost projekta je 671.558 evrov. Partnerja Slopak in Delo sofinancirata 51 odstotkov (342.495 evrov). Evropska unija s podporo finančnega mehanizma LIFE+ sofinancira 49 odstotkov (329.063 evrov). Zelena stran je v celoti namenjena projektu LIFE10 INF/SI/136.

Na vaša vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo poiskali odgovore. Vprašanja pošljite na naslov: zeleno@delo.si

1992-2012 **SLOPAK** NARAVI VRACAMO BARVE. **DELO**